

Háló-utca 7.

(A Szeged tudósítójától.) Urbán Lajos, a népszerű Kukac lakik a Háló-utca 7. szám alatt. Urbán Lajos már a hetvenkedik életévét tapossa, azaz taposná, ha 14 hét óta nem nyomná a betegágyát. Páris, London, Konstantinápoly voltak a nagy állomásai s a nagy állomások után most Háló-utca 7. szám alatt lesi a tavaszt, amely talán leégeti róla a láz veritékét és kicsalja belőle ismét a kedélyt, a derűt, a hegedűszót. Urbán Lajos 14 héttel ezelőt hegedült utoljára, akkor aztán hirtelen megszédült, elesett és eltörte a felsőlábszárát.

— Öreg csont ez már, hehezen áll össze — mondotta Kukac, mikor megálltunk az ágyaszélénél. — Nyolc hélig fektüdtem a közkórházban. Kikötözték, mint a lovat szokás. Most már azt remélem, hogy a jövő héten kimehetek a fürdőbe. Talán a gőz majd használ.

A kis szobában felhúzták a rolót s az öreg Kukac feltámaszkodott az ágyban. Sápadt arcán melegen játszadozott a tavaszi napfény, szakálla ezüstösen tapadt állához s ősz bajusza leperdült az ajka körül. Párisról suttogott, ahol ő nagy dicsőséget szerzett a magyaroknak.

— 1889-ben elhoztam Párisból a legelső díjat. Ott lóg a falon. Ott voltak a világ minden tájáról a muzikusok. Minket raktak legutolsónak, de a közönség tudta és ott maradt mind egy szálíg. Mikor aztán mink jöttünk: Vive la Hongrie, vive la Hongrie, kiabáltak. Ugy húztam, hogy még a légy zümmögését is meghallották mellette. Londonban meg Eduárd öfelségének játszottam. Nikolajevics nagyhercegnek, meg Ferenc Ferdinándnak Pusztaszeren húztam. Hej, de szerettem engem az a Nikoláj. Ugy simogatóit, mint a fiát. A „Rácsos kapu, rácsos ablak“-ot húztam neki. Ezt a nótát nagyon tudták élvezni a mágánok. Szerettem engem mindenki. Párisban azt mondták, maradjak ott. De én csak hazajöttem a hazámba. A mai fiatal-ság bezzeg nem mehet sehova, meg másképp is gondolkozik, mint mi, öregek. Nagyon tudtam a módját, hogy kell bánni az emberekkel, de mindig becsületős, tisztosságos ember maradtam.

A fiatalokról lévén szó, a híres mágán-cigány rátért a mai időkre. Elsírta buját-baját, hogy nem tud mozogni, keresete nincs, el kell pusztulni a drágaságban. A testvérnénje is nyomja az ágyat a szomszéd szobában, annak is eltört a csontja. Pedig hattagu családot kellene eltartani a borzasztó drágaságban. Mert ő semmiről sem tud már, ami odakint történik a világban, csak azt tudja, hogy nő a drágaság.

— Mi újság — kérdi — igaz, hogy hat a korona? Borzasztó. Nem látok olvasni, csak a

hirdetésbelleket lálom már. Hát nem is csoda, egész életemben a füstös kávéházban kellett éjszakáznom. Kimarta a szememet. Mondja már, mi újság?

Elmondtuk neki a drágaságot, a tüntetéseket, a zsidóveréseket.

— Az már nem jó van, az már nem jó, — hajtogatta az öreg Kukac és rosszalólag csóválgatta a fejét. — Lássá, ilyen a fiatalság. Sose megyünk így semmire. Hát a zsidók közt nincsenek becsületösek? Vannak bizony, olyanok is vannak, hogy más népből lámpással kéne keresni hasonlót. Látja, én sose néztem, hogy zsidó-e valaki, vagy sem. Mindig azt kerestem, hogy tisztosságos ember legyen, akár zsidó, akár német, akár francia. Nem tudom most mért haragszanak a franciák úgy a magyarra? Biztos azért, mert szövetségösök voltak a némettel. Hát persze. Mert tudják azok, hogy mink csináltunk mindent, mink vezettük a háborút. Pedig azelőtt nagyon szerették a magyarokat.

A fővárosi villamos emelt a — szegedi villamos követi.

(A Szeged tudósítójától.) A szegedi villamosvasut igazgatósága — valószínűleg ismét a főváros példáján felbuzdulva — tarifaemelési engedélyért folyamodott a kerekedelmi miniszterhez és a város tanácsához. A tanácshoz benyújtott kérvényben a vállalat szegedi igazgatósága a súlyos pénzügyi helyzetre és az utóbbi időben bekövetkezett általános nagymértékű drágulásra hivatkozik, arra kéri a tanácsot, hogy a tarifa újabb felemelését engedélyezze, határozatról pedig értesítse a kereskedelmi minisztert, akihez egyidejűleg szintén felterjesztették a tarifaemelési kérelmet.

A beadvány ezután részletezi, hogy milyen arányú tarifaemelését kíván a vállalat igazgatósága. A két kilométeres szakaszjegy árát harminc koronáról negyvenre, este fél kilenc után ötvenre, távolsági, illetve átszálló jegy árát harmincről ötvenre, este hetvenre, a gyermekjegy árát pedig minden vonalon egységesen husz koronára kívánja felemelni. Ha a kereskedelmi miniszter engedélyezi ezt a tarifaemelését, ami sajnos, az eddigi tapasztalatok szerint több, mint valószínű, hiába tiltakozik ellene a város közönsége is, a tanács is, megszűnik az eddigi egységes menetjegyrendszer és ismét a régi szakaszos rendszer lép életbe. A rendszerváltoztatásra minden bizonnyal az a fellevés sarkalja a vállalat igazgatóságát, hogy a szakaszos rendszer visszaállítása növeli majd a villamosvasut túlságosan megcsappant forgalmát, a kisebb utvonatokra is akad majd utas. Hasonló

Kukac most berendelte a gazdasszonyát és megkínáltatott szivarral. Jó száraz gyűrűsszivart kaptunk, amit Kukac összesprórolt magának a vendégek számára. Ő maga pipázik, kiszívott tájtékja ott hever az ágya mellett, mint a sarokba állított gyerek. Két bot is támaszkodik az ágyak, ezekkel vergődik ki az öreg az udvarra, a napos falak tövébe melegedni.

— Hát most már mégis csak jobban vagyok — mordogatta Kukac és hálásan köszönte a látogatást, mikor elbucsuztunk. — Üdvözlöm a többi szerkesztő urakat és azt is tessék megírni, hogy köszönöm azoknak az uraknak is, akik gondoltak rám ebben a szerencsétlenségemben. Az Isten tartsa meg őket soká és segítse a családjukat . . .

A Háló-utca 7. számú házban sápadt arcú cigánygyerekek köszöntöttek bennünket:

— Kezitsókolom, bácsi, máskor is tessék eljönni . . .

Hoztunk magunkkal egy kis szomorúságot . . .

fellevés vezette az igazgatóságot akkor is, amikor a szakaszrendszert megszüntette, csak hogy akkor arra számított, hogy a menetjegydíjak egységesítése növeli majd a forgalmat, amennyiben az aránylag mérsékeltebb áru jegyek mellett a nagyobb utvonatok utazó közönségének száma szaporodik. Azonban az igazgatóság csalódott akkor is, és minden bizonnyal csalódnai fog most is, mert hiszen a viteldij nagysága az, ami visszariasztja a közönséget a villamoson való utazástól.

A vállalat egyébként a havi bérletjegyek árának a felemelését is kérelmezi. A beadvány szerint a kétmenetes szakasz-bérlet ára 1680, köztisztviselők számára 1440 korona lenne, a négymentes szakasz 3360, illetve 2880, a kétmenetes átszálló 2100, illetve 1800, a négymentes átszálló 4200, illetve 3600, a korlátlan bérlet 5400 korona. A munkásbérletek árát pedig a következőképpen kívánja megállapítani a villamosvasut: Kétmenetes szakasz 360, négymentes 720, a kétmenetes átszálló 440, a négymentes 900 korona. Természetesen a teherdíjtelek emelését is kéri az igazgatóság. A régi beosztás szerint a I. osztály díjtételét 60-ról 90 re, a II. osztályát 75-ről 110 re, a III. osztályát 90-ről 130 koronára. A fellemtarifa április elsején lépne életbe.

A város közönsége már annyira elszokott a villamos használatától, hogy ez a tarifaemelés tulajdonképpen nem is közügy, csupán azért foglalkozunk vele, mert vannak a városban

Császári portré.

— Irta Móra Ferenc. —

Nem kell megijedni, nem csaptam fel portréfestőnek. Annak is eljöhét ugyan még az ideje, modellt, hála istennek, ismerek hozzá eleget, de császárok nem igen találkoznak köztük. Én is elmondhatom az egyszerű bakával, hogy csak egy császárt ismerem életemben, az se az volt. Tudniillik a keresztapámat hívták Császárnak, becsületos nevének Dudaorru Császár Andrásnak, de az a foglalkozására nézve foltozó varga volt. Sajnos, nem maradt neki portréja máshol, mint az én keresztfiú szivemben, mert konzervatív és takarékos férfiú léte nem lehetett megbarátkoztatni a fotografáló technikai vívmányai-val. Egyszer eljutoit ugyan odáig, hogy megkísérelte az alkut a nyári vásárbán a gyorsfényképpésszel, de mivel az nem engedett a tíz krajcárból és keresztapám nem ajánlott többet nyolcnál, nem lelt az üzletből semmi. Így a duda-orr és a szép nagy seprűs szemöldök, amin a mai elsatnyuit nemzedék bajusz gyanánt osztozkodhatna, nem maradt fenn a jövődó számára.

De most veszem észre, hogy én akaratlanul is a keresztapám portréját rajzolgom, holott nem arról lesz itt szó, hanem a Leopoldus császár ábrázatáról. Azt kell eldönteni, hogy hogy „néz ki“ egy császár általában és hogy nézett ki különösen ama Leopoldus imperátor.

Hát hogy hogy „néz ki“ egy császár általában, az engem nem nagyon érdekel. Gondolom, úgy, hogy kidugja a fejét az ablakon, mert másképp nem igen lehet kinézni. De éppen az

a kérdés, hogy a feje milyen. Hát azt feje válogatja. Van olyan császárfaj, amelyik sugárzik az értelemről, van olyan, amelyik szánalomra indit a jámborságával. A legtöbb pedig olyan mindennapos polgári fej, hogyha nem tudom róla, kiesoda, akkor nézhetem akár trombitásnak is. Láttam én már elég császárféjet régi pénzen, meg képen, Augustus császártól kezdve ama hasított fülű kaffer-császárig, akinek Ökölunkulu volt az ökörkolompengésű neve, de nem vettem észre soha, hogy valami különös közös ismertető bélyeget nyomott volna a jó isten a császárok arcára.

Olvastok ellenben egyik folyóiratunkban valami nagyon elmemozdító értekezést egy bizonyára jeles esztetikusunknak a tollából a tekintélyek megbecsülésének elvéről. Ez nekem mindig kedvenc studiumom volt, azért nagyon kapiam rajta, hátha tanuló belőle valami újat. Mert szeretek tanulni és hála istennek, most van is mit tanulni mindig. Például éppen a mai lapokban látom, hogy a nagyon tisztelendő, mert nagyon tekintélyes Geöcze Sarolta a nemzetnevelés reformjáról értekezvén a magyar Pedagógiai Társaságban, azt fejtegette, hogy a nemzet érdekében ma nem az az iskola kötelessége, hogy sokat tudó embereket neveljen, mert nem a tudomány a fő, hanem a stb. Nekem, elmaradoit, régi embernek ez is egészen új dolog, noha tetszeni nem tetszik úgy, mint harminc esz'endővel ezelőt tetszett volna, csak hogy persze még akkor Geöcze Sarolta is mást hirdetett s azért nem volt nekünk olyan szimpatikus, amilyen a mai ifjuságnak lehet.

Ami pedig a jeles esztetikust illeti, aki egyben

pedagógus is, attól még meglepőbb dolgot tanultam. Az azt követeli, hogy a szépirodalom is, a festészet is, a szobrászat is, a zene is tartsa tisztelőben a tekintély elvét és óvakodjék mindentől, ami a tömeg előtt általmára lehetne a tekintélyeknek. Sajnos, a liberális világban a művészetek nem vették tekintetbe ezt a szempontot, amit a jeles esztetikus több példával igazol. Többek közt azzal is, hogy Strobl mester a millenáris emlékművön „Lipót császárt, aki hazánkat a töröktől felszabadította, formátlanul, majdnem visszatartó rutsággal mintázta meg, ami a tömegek szemében kétségtelenül nem vált javára az uralkodói eszme fönségének.“

Én őszintén szólva sohase láttam a Strobl keze formálta Lipót császárt, a Kollonich, a Lobkowitz és Karaffa gazdáját, aki Zrinjyt, Nádasdyt és Frangepánt lefejeztette, — igaz, hogy azután két misét is mondatott értük, futván ennyire elkobzott kincseikből. Azt se tudom, hogy a Strobl mester történelmi tanulmányai mennyire terjednek e nevezetes császárról, aki alatt törvénybe iktatták, hogy Magyarország ezután örökségképen száll a Habsburgokra. Azt se kérdezem, hogy mért éppen e Lipót császárt kellett volna a tekintély szimbóluma gyanánt Adonisz szépségével, Antinousz bájával és Achilles formáságával felruházni a művészek. Hanem egyszerűen idézek egy kortársat, Evlia Cselebi-t, a török világlázót, akinek a memoárjait tán tizenöt éve adta ki magyar fordításban az Akadémia.

Evlia Cselebi mindenféle kiküldetésekben többször megfordult Bécsben, lakott is a Burgban, sőt sokszor összejöit a császárral is, tehát